

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 15.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Una Mihailova,
tiesneši Agris Dreimanis un Ilze Freimane,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /Persona A/ pieteikuma par Liepājas cietuma administrācijas faktiskās rīcības, 2023.gada 20.februārī veicot /Persona A/ pilnu pārmeklēšanu pirms viņa konvojēšanas uz ārstniecības iestādi, kā arī laika posmā no 2022.gada 27.februāra līdz 2023.gada 20.februārim nenodrošinot /Persona A/ atbilstošus uzturēšanās apstākļus un veselības aprūpi, atzīšanu par prettiesisku un par nemantiskā kaitējuma 24 750euro un zaudējumu 7,51 euro atlīdzināšanu, sakarā ar /Persona A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 28.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – pārvalde) 2023.gada 28.februārī saņemts pieteicēja /Persona A/ 2023.gada 27.februāra apstrīdēšanas iesniegums par Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību un nemantiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Pārvaldes priekšnieks 2023.gada 28.martā pieņēma lēmumu Nr.N-1-2023-04977 “Par Liepājas cietuma faktisko rīcību” (turpmāk – pārsūdzētais lēmums), ar kuru atzina apstrīdēto cietuma administrācijas rīcību par tiesisku un atteica atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu un mantiskos zaudējumus. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[1.1] Pieteicējs ieslodzījuma vietās atrodas ilgstoši, līdz ar to viņam bija zināms, ka pirms izvešanas uz ārstniecības iestādi ārpus cietuma notiesātie tiek pakļauti pilnai pārmeklēšanai. Par iepriekš veiktajām pilnajām pārmeklēšanām pieteicējs nav sūdzējies. Liepājas cietuma administrācijas rīcība ir tiesiska un normatīvajiem aktiem atbilstoša.

[1.2] Pieteicējam ir nodrošināta veselības aprūpe un veselībai nekaitīgi uzturēšanās apstākļi. Veselības inspekcija vairākas reizes veikusi /Numurs A/kameras apsekošanu, normatīvo aktu pārkāpumus nekonstatējot. Pieteicējs ar savu rīcību, atsakoties no ārstēšanas, kā arī atsakoties no ievietošanas stacionārā, ir pretdarbojies ārstniecības procesam. Pieteicējs ir atteicies no Liepājas cietuma Medicīnas daļas vadītāja veselības aprūpes, ir atteicies no cietuma Medicīnas daļas piedāvātajām konsultācijām un medikamentiem. Arī Latvijas Cietumu slimnīcā pieteicējs atteicies runāt ar ārstniecības personām un sniegt jebkādu informāciju par sevi un savu veselības stāvokli.

[1.3] Pieteicējam nav liegts dabiskais apgaismojums ne Liepājas cietuma kamerā, ne pastaigu laukumos, kā arī pieteicējs ir nodrošināts ar atbilstošu uzturu. Nepieciešamības gadījumā pieteicējs par saviem personiskajiem līdzekļiem var noteikt D vitamīna līmeni asinīs, un konsultēties ar Liepājas cietuma Medicīnas daļas ārstniecības personu par nepieciešamību iegādāties uztura bagātinātāju. Pētījuma dati liecina, ka 82 procentiem Latvijas iedzīvotāju ir nepietiekams D vitamīna līmenis.

[1.4] Tā kā nav konstatējama cietuma administrācijas prettiesiska rīcība, nav pamata arī nemantiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzināšanai.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Liepājas cietuma administrācijas faktiskās rīcības, 2023.gada 20.februārī veicot pieteicēja pilnu pārmeklēšanu pirms viņa konvojēšanas uz ārstniecības iestādi, laika posmā no 2022.gada 27.februāra līdz 2023.gada 20.februārim nenodrošinot pieteicējam atbilstošus uzturēšanās apstākļus un veselības aprūpi, atzišanu par prettiesisku un par nemantiskā kaitējuma 24 750 *euro* un zaudējumu 7,51 *euro* atlīdzināšanu. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Pilnas pārmeklēšanas prakse Liepājas cietumā ir vērsta uz varas ļaunprātīgu demonstrēšanu nolūkā pazemot. Ieslodzījuma vietās nav pieļaujama atšķirīga tiesību normu interpretācija.

[2.2] Diagnosticētās saslimšanas ir tiesību normām neatbilstošas veselības aprūpes un tiesību normām atbilstošu uzturēšanās apstākļu nenodrošināšanas radītas sekas.

[2.3] Fakts, ka pieteicējs ir pamatoti atteicies no veselības aprūpes cietumu slimnīcā, lai neapdraudētu savu veselību un iespēju robežās rūpētos par tās saglabāšanu, kā arī fakts, ka pieteicējs ir atteicies no plānveida veselības aprūpes pie neatliekamās medicīniskās palīdzības ārstiem, nenozīmē, ka pieteicējs ir atteicies no tiesību normām atbilstošas veselības aprūpes.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 28.oktobra spriedumu pieteicēja pieteikums tika noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem motīviem.

[3.1] Tiesa atzina, ka nav šaubu par to, ka valstij ir pienākums nodrošināt, lai ieslodzītajiem ieslodzījuma vietā tiktu nodrošināti cilvēktiesībām atbilstoši un droši apstākļi, ieslodzīto veselība tiktu adekvāti aizsargāta un netiktu nekādā veidā apdraudēta, kā arī ieslodzītie netiktu pazemoti un tiem tiktu nodrošinātas no normatīvajiem aktiem izrietošās tiesības.

[3.2] Pieteicējs uzskata, ka Liepājas cietuma administrācija rīkojusies prettiesiski, 2023.gada 20.februārī veicot pieteicēja pilnu pārmeklēšanu pirms viņa konvojēšanas uz ārstniecības iestādi. Pieteicējs uzsver, ka par prettiesisku un pazemojošu uzskata tieši prasību pilnībā izģērbties un veikt attiecīgas kustības.

[3.2.1] Tiesa atzina, ka ieslodzītā pārmeklēšana nedrīkst būt patvaļīga, veikta bez iemesla un pazemojošā veidā, tomēr prasība pilnībā izģērbties un veikt attiecīgas kustības pati par sevi nevar tikt uzskatīta par pārmērā aizskarošu un pazemojošu, tas izriet no apstākļiem ieslodzījumā, kas sader ar Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.pantu.

[3.2.2] Tiesa, piemērojot Latvijas Republikas Satversmes 89. un 95.pantu, Latvijas Sodu izpildes kodeksa 9.pantu un 41.panta pirmo un otro daļu, Ieslodzījuma vietu pārvaldes likuma 22.panta pirmās daļas 4.punktu, Ministru kabineta 2015.gada 25.augusta noteikumu Nr.497 “Notiesātā vai apcietinātā pārvešanas un apsardzes kārtība veselības aprūpes pakalpojuma saņemšanas laikā ārstniecības iestādē ārpus ieslodzījuma vietas” (turpmāk – Pārvešanas noteikumi) 11. un 12.punktu, atzina, ka pienākumu veikt pilnu pārmeklēšanu pirms konvojēšanas uz ārstniecības iestādi ārpus ieslodzījuma vietas noteic Pārvešanas noteikumi, kas ir ārējais normatīvais akts.

[3.2.3] Tiesa nekonstatēja, ka pieteicējs pārmeklēšanas laikā būtu pazemots. Par to neliecina arī paša pieteicēja norādītais. Liepājas cietuma administrācijas prettiesiska rīcība nav konstatējama.

[3.3] Pieteicējs uzskata, ka uzturēšanās apstākļi cietumā varēja cēloniski izraisīt pieteicējam 2023.gada 20.februārī diagnosticētās saslimšanas.

[3.3.1] Tiesa konstatēja, ka laikā, kamēr pieteicējs atradās cietumā, Veselības inspekcija regulāri cietumā veikusi pārbaudes, secinot, ka apstākļi ir higiēnas prasībām atbilstoši. Pārbaudes veiktas, reaģējot gan uz pieteicēja, gan citu ieslodzīto iesniegumiem.

[3.3.2] Veselības inspekcija skaidroja, ka alergisku kontaktdermatītu izraisa alergiska reakcija organismā uz dažu vielu klātbūtni (imūnsistēmas nekorekta darbība), savukārt pēdu mikoze ir sēnīšu izraisīta pēdu infekcija, bet impetigo ir bakteriāla ādas infekcija. Mikozes un impetigo attīstības procesā ir iekļauta vide. Tiesa nevarēja ne apstiprināt, ne noliegt iespējamību, ka pieteicējs ar pēdu mikozi un impetigo, kas atbilstoši norādītajam vides faktoru iedarbībā var izplatīties no infekcijas avota uz citu cilvēku, varēja inficēties cietumā, tomēr tas

nenozīmē, ka cietuma administrācijas rīcība ir prettiesiska. Konkrētajā gadījumā netika konstatēts, ka cietuma administrācija nenodrošinātu higiēnas normu ievērošanu. Tāpat tiesa nevarēja pārliecināties par pieteicēja paša rīcību, proti, vai pieteicējs ievēro personisko higiēnu, kā arī pienācīgi uzkopj kameru. Turklāt būtisks faktors varēja būt paša pieteicēja organisma imūnsistēma, kas, ilgstoši lietojot attiecīgos medikamentus, var būt novājināta.

[3.4] Pieteicējs uzskata, ka Liepājas cietuma Medicīnas daļā nodrošinātā veselības aprūpe varēja cēloniski izraisīt pieteicējam 2023.gada 20.februārī diagnosticētās saslimšanas, turklāt dermatologa konsultācija pieteicējam tika nodrošināta novēloti.

[3.4.1] Tiesa iepazinās ar ierakstiem pieteicēja Ambulatorā pacienta medicīniskajā kartē un secināja, ka nav šaubu par to, ka Liepājas cietuma Medicīnas daļa reaģēja uz pieteicēja sūdzībām un nodrošināja pieteicējam iespēju saņemt dermatologa konsultāciju, tomēr paša pieteicēja rīcības rezultātā konsultācija nenotika. Tas, ka pieteicējs nodrošināto veselības aprūpes pakalpojumu sev vien zināmu iemeslu dēļ nevēlējās saņemt, cietuma administrācijas prettiesisku rīcību neveido.

[3.4.2] Tiesa nekonstatēja, ka pieteicējs, atsakoties no veselības aprūpes pakalpojumiem Latvijas cietumu slimnīcā un tādējādi arī atsakoties no dermatologa konsultācijas, vispirms būtu noskaidrojis, kurš speciālists pakalpojumu sniegtu, lai objektīvi un saprātīgi pieņemtu lēmumu, vai pie attiecīgā speciālista doties. Pieteicēja rīcība, vispārīgi atsakoties no veselības aprūpes pakalpojumiem cietumu slimnīcā, nav racionāla.

[3.5] Pieteicējs uzskata, ka 2023.gada 20.februārī viņam tika diagnosticēts arī D3 vitamīna trūkums, ko pieteicējs saista ar cietuma administrācijas prettiesisku rīcību pieteicēja veselības aprūpē.

[3.5.1] Tiesa pieteicējam nepiekrīta, jo 2023.gada 20.februāra izrakstā no stacionārā/ambulatorā pacienta medicīniskās kartes Nr.027/u norādīta rekomendācija pieteicējam lietot D3 vitamīnu. Izrakstā nav norādīts, ka pieteicējam D3 vitamīna līmenis organismā būtu pazemināts.

[3.5.2] Tiesa norādīja, ka ir vispārzināms, ka dabiski uzņemt D vitamīnu pietiekamā līmenī tikai ar uzturu vai atrašanās tiešos saules staros ir praktiski neiespējami, līdz ar to sevišķi rudens un ziemas periodā to ieteicams uzņemt papildus. Apstākļi ieslodzījuma vietā nevar būt tiešā cēloņsakarībā ar D vitamīna līmeni pieteicēja organismā, kas turklāt laboratoriski nebija noteikts. Pieteicējam pašam ir jāuzņemas atbildība par savu veselību un jāseko līdzi D vitamīna līmenim organismā, neskatoties uz to, ka cietuma

[3.6] Tiesa norādīja, ka attiecībā uz Liepājas cietuma administrācijas rīcību šīs lietas ietvaros iespējams izvērtēt tikai to, vai cietuma administrācija ir nodrošinājusi pieteicējam pieeju veselības aprūpes pakalpojumiem, līdz ar to tiesa pieteicēja iebildumus vērtēja tikai tādā aspektā, savukārt sūdzības par veselības aprūpes kvalitāti Liepājas cietuma Medicīnas daļā ir piekritīgas Veselības inspekcijai.

[3.7] Pieteicējs lūdza konstatēt pārsūdzētā lēmuma izdošanas procesā pieļautu procesuālu pārkāpumu, proti, pieteicējs uzskata, ka pārvalde ir pieļāvusi Administratīvā procesa likuma 59.panta pārkāpumu. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmajā daļā noteikto pēc administratīvās lietas ierosināšanas iestāde iegūst informāciju, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešama, lai pieņemtu attiecīgo lēmumu. Minētā panta mērķis ir panākt objektīvu, tiesisku, taisnīgu, uz nepieciešamo informāciju balstīta lēmuma pieņemšanu, un tajā ir nostiprināts objektīvās izmeklēšanas princips. Tiesa atzina, ka pārvalde ir izvērtējusi pieteicēja apstrīdēto Liepājas cietuma administrācijas rīcību, uzskatot, ka tās rīcībā ir pietiekoši pierādījumi Lēmuma pieņemšanai. Apstākļi, ka pārvalde nav vērtējusi vēl papildu informāciju, uz kuru norādījis pieteicējs, nav bijis par pamatu tam, lai pārsūdzēto lēmumu atzītu par prettiesisku. Tādējādi tiesai nebija pamata konstatēt pārvaldes pieļautu procesuālu pārkāpumu pārsūdzētā lēmuma izdošanas procesā.

[3.8] Pieteicējs uzskata, ka pārvalde ir pieļāvusi Administratīvā procesa likuma 7.panta un 67.panta pirmās daļas 3.punkta (*acīmredzot domāts otrās daļas 3.punkts, tiesas piezīme*) pārkāpumu. Administratīvā procesa likuma 7.pants skaidro tiesiskuma principu, proti, iestādes un tiesas rīcībai jāatbilst tiesību normām. Iestāde un tiesa darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim. Tiesa nekonstatēja, ka pārvalde pārsūdzētā lēmuma izdošanas procesā būtu pārkāpusi savu tiesību normās noteikto pilnvarojumu. Savukārt saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 67.panta otrās daļas 3.punktu lēmumā jānorāda pieteicēja prasījums. Tiesa nepiekrīta pieteicēja uzskatam, ka no pārsūdzētā lēmuma nav saprotams, kādus pieteicēja prasījumus pārvalde ir vērtējusi. Jāņem gan vērā, ka lēmumā ietvertais vērtējums ir plašāks, jo šīs lieta ir ierosināta par pārsūdzēto lēmumu daļā.

[3.9] Tiesa atzina, ka nav priekšnoteikumu, lai lemtu par nemantiskā kaitējuma un zaudējumu atlīdzināšanu pieteicējam.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 28.oktobra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem motīviem.

[4.1] Tiesa nav ņēmusi vērā to, ka ieslodzītie tiek pārmeklēti kamerās, katru reizi izejot no kameras, turklāt pārvalde var sasniegt savu mērķi, neizdarot nesamērīgu iejaukšanos ieslodzīto tiesībās ar pārmeklēšanu līdz kailumam un to ietverošām pazemojošām procedūrām.

[4.2] Tiesa nav ņēmusi vērā pieteicēja norādīto liecinieku liecībās norādīto par apstākļiem kamerā /Numurs A/. Tiesa nav ņēmusi vērā to, ka citi cietuma ieslodzītie neatrodas kamerās, kurā esošais logs no ārpusē aizklāts ar dzelzs restēm piecās kārtās un aptuveni piecus metrus no loga atrodas trīsstāvu ēkas siena, līdz ar to tiek pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes nodrošināšanas soda izpildes gaitā princips.

[4.3] Tiesa nav konstatējusi un atzinusi, ka, atrodoties Liepājas cietumā, pieteicējam netika nodrošināta Veselības aprūpes finansēšanas likuma 8.pantā paredzētā valsts apmaksātās medicīniskās palīdzības minimumā ietvertā ģimenes ārsta veselības aprūpe, kas pats par sevi ir būtisku tiesību aizskaršana Latvijas Republikas Satversmes 95. un 111.panta kontekstā.

[4.4] Tiesa nav vērtējusi ierakstus pieteicēja ambulatorā pacienta medicīnas kartē un to, ka Liepājas cietuma Medicīnas daļas atbildīgā persona tīši ignorējusi cietuma ārsta palīdzes /Persona B/ norādījumus par konstatētajām dermatoloģiskām saslimšanām pēc 2022.gada 19.aprīļa, piemēram, 2022.gada 31.oktobra ierakstu par niezošu plankumu labajā apakšstilbā un dermatologa konsultācijas nepieciešamību.

[4.5] Pieteicējs savos paskaidrojumos neskaitāmās tiesas sēdēs ir norādījis, ka pieteicējam ir bail no atrašanās Latvijas cietumu slimnīcā, kur pieteicēju spīdzināja. Šīs bailes, iespējams, ir pēctraumatiskas sekas, kas atbilstoši Latvija Republikas Satversmes preambulai un Pacientu tiesību likuma 15.panta noteikumiem pieteicējam paredz tiesības atteikties no veselības aprūpes tādā ārstniecības iestādē, kas kaitējusi pieteicēja veselībai un dzīvībai.

[4.6] Tiesa nav sniegusi skaidrojumu par to, kurā brīdī pārvaldei pārsūdzētā lēmuma izdošanas procesā pastāvēja nepieciešamība pieprasīt informāciju par pieteicēja brīvības atņemšanas soda izpildes gaitu un resocializācijas plānu izpildes gaitu. Šādas informācijas nepamatota pieprasīšana un apstrāde ir prettiesiska.

[5] Pārvalde paskaidrojumā par pieteicēja apelācijas sūdzību to neatzina, norādot pārsūdzētajā lēmumā un turpmāk minētos argumentus.

[5.1] Liepājas cietuma amatpersonas, veicot pieteicēja pilno pārmeklēšanu, nav pārkāpušas pieteicēja tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, bet izvērtēja pieteicēja un citu personu drošības apsvērumus nepieciešamajā apjomā, nodrošinot arī ārstniecības personu drošību ārstniecības iestādē ārpus ieslodzījuma vietas ārstniecības pakalpojuma sniegšanas laikā.

[5.2] Normatīvie akti nenosaka, ka ieslodzījuma vietās ieslodzītajiem jānodrošina tieši ģimenes ārsta aprūpes pakalpojumus. Pieteicējs atteicās no jebkādu ārstu konsultācijām un izmeklējumiem.

[5.3] Pieteicējam nav liegts dabiskais apgaismojums ne Liepājas cietuma kamerā, ne pastaigu laukumos, kā arī pieteicējs ir nodrošināts ar atbilstošu uzturu.

[5.4] Pieteicējam, uzturoties /Numurs A/kamerā, bija pienākums uzturēt kārtību un tīrību savā kamerā ar cietuma izsniegtajiem mazgāšanas līdzekļiem, kā arī regulāri vēdināt kameru, atverot kamerā esošo logu, kas veras uz iekšpusi, tādējādi nodrošinot svaiga gaisa iekļuvi kamerā.

[5.5] Pieteicējs atrodas ieslodzījuma vietā par izdarītu noziedzīgu nodarījumu, līdz ar to viņam ir jāapzinās, ka šajā iestādē logiem priekšā atrodas restes drošības apsvērumu dēļ.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējusi lietā esošos pierādījumus un procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un pieteikums ir apmierināms daļā.

[7] Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs pieteikumā izvirzījis šādus prasījumus saistībā ar Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību:

- 1) 2023.gada 20.februārī veicot pieteicēja pilnu pārmeklēšanu pirms viņa konvojēšanas uz ārstniecības iestādi;
- 2) laika posmā no 2022.gada 27.februāra līdz 2023.gada 20.februārim nenodrošinot pieteicējam atbilstošus uzturēšanās apstākļus;
- 3) laika posmā no 2022.gada 27.februāra līdz 2023.gada 20.februārim nenodrošinot pieteicējam atbilstošu veselības aprūpi;

kā arī par pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā pieļautiem procesuāliem pārkāpumiem – pārvalde nav vērtējusi papildu informāciju, uz kuru norādīja pieteicējs, un no pārsūdzētā lēmuma nav saprotams, kādus pieteicēja prasījumus pārvalde ir vērtējusi.

Pieteicējs arī lūdz atlīdzināt viņam nemantisko kaitējumu 24 750 *euro* un zaudējumus 7,51 *euro*.

Apgabaltiesa pārbauda pieteicēja prasījumu pamatotību.

Par pārmeklēšanu

[8] Pieteicējs uzskata, ka Liepājas cietuma administrācija ir rīkojusies prettiesiski, 2023.gada 20.februārī veicot pieteicēja pilnu pārmeklēšanu pirms viņa konvojēšanas uz ārstniecības iestādi. Kā secināms no apstrīdēšanas iesniegumā (*lietas 1.sējuma 43.-46.lapa*) un pieteikumā norādītā, pieteicējs neapstrīd to, ka pārmeklēšana pirms konvojēšanas uz ārstniecības iestādi ārpus ieslodzījuma vietas tiek veikta, bet pieteicējs par prettiesisku un pazemojošu uzskata tieši prasību pilnībā izģērbties un veikt attiecīgas kustības.

Latvijas Soduzpildes kodeksa 9.pants paredz, ka personām, kuras izcieš sodu, ir likumos noteiktie pienākumi un tiesības ar ierobežojumiem, ko likumi paredz notiesātajiem. Atbilstoši kodeksa 41.panta otrajai daļai notiesātie ir pakļauti pārmeklēšanai, ko izdara tā paša dzimuma persona.

Ieslodzītā pārmeklēšanu pirms konvojēšanas ārpus ieslodzījuma vietas, arī uz ārstniecības iestādi ārpus ieslodzījuma vietas, regulē Pārvešanas noteikumi. To 11.punkts noteic, ka pirms ieslodzītā pārvešanas tā paša dzimuma amatpersona veic ieslodzītā apģērba, ķermeņa, mantu (ja tādas ir) pilnu apskati un pārbaudi (pārmeklēšanu), lai izņemtu priekšmetus, izstrādājumus vai vielas, kuras aizliegts ienest, lietot un glabāt ieslodzījuma vietā un kuras var izmantot uzbrukumam, ar kurām var nodarīt miesas bojājumus sev vai citai personai vai veikt citu pretlikumīgu darbību. Pirms pārmeklēšanas amatpersona ieslodzīto uzaicina aizliegtos priekšmetus nodot labprātīgi.

Apgabaltiesa konstatē, ka Pārvešanas noteikumi neparedz lietderības apsvērumu, vai konkrētā gadījumā ir nepieciešams izdarīt pilnu apskati, izvērtēšanu, izņemot Pārvešanas noteikumu 12.punktā norādīto izņēmumu, ja ieslodzītā veselības stāvokļa dēļ kavēšanās ar viņa nogādāšanu ārstniecības iestādē ārpus ieslodzījuma vietas apdraud ieslodzītā dzīvību vai veselību.

[9] Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka pārmeklēšana ar izģērbšanos (pilnīga pārmeklēšana) var aizskart ieslodzījumā esošo personu privāto dzīvi un cieņu – jo sevišķi, ja tā ir saistīta ar izģērbšanos citu personu priekšā, un vēl jo vairāk, ja ieslodzītajai personai ir jāieņem mulsinošas pozas. Tomēr šāda apiešanās pati par sevi nav prettiesiska: pārmeklēšana ar izģērbšanos, kā arī ķermeņa pilnīga pārmeklēšana var būt nepieciešama, lai nodrošinātu drošību (tostarp paša notiesātā drošību) vai arī lai novērstu nekārtības un noziedzīgus nodarījumus (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2007.gada 12.jūnija sprieduma lietā Frerots pret Franciju 38.punktu, 2001.gada 24.jūlija sprieduma lietā Valašinas pret Lietuvu 117.punktu*). Līdz ar to arī apcietinājumā esošās personas pilnīga pārmeklēšana var būt nepieciešama, lai sasniegtu kādu no minētajiem mērķiem (sk. *Senāta 2010.gada 31.maija lēmuma lietā Nr.SKA-441/2010 13.punktu*).

Konvencijas 3.pants noteic, ka nevienu cilvēku nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa lietā “Bojar v. Poland” norādīja, ka gadījumā, ja nav konstatējams Konvencijas 3.panta pārkāpums, varētu būt konstatējams Konvencijas 8.panta pārkāpums, kas cita starpā paredz fiziskās un garīgās integritātes aizsardzību, ievērojot personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību (skat. *Eiropas*

Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 26.septembra spriedumu lietā “Wainwright v. the United Kingdom”, iesnieguma Nr. 12350/04).

Konvencijas 8.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un korespondences neaizskaramību. Sabiedriskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumos, kas paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizstāvētu valsts drošības, sabiedriskās kārtības vai valsts labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai morāli, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.

Atbilstoši Eiropas Padomes Ministru komitejas 2006.gada 11.janvāra rekomendācijas Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem – Eiropas cietumu noteikumi – 54.3.apakšpunktam ieslodzījuma vietas darbiniekiem jāveic pārmeklēšana tā, lai atklātu un novērstu jebkuru mēģinājumu bēgt vai paslēpt neatļautus priekšmetus vai vielas, bet vienlaikus neaizskarot pārmeklējamo personu cieņu. Šo noteikumu 54.4.apakšpunkts paredz, ka personas, kuras tiek pārmeklētas, pārmeklēšanas gaitā netiek pazemotas.

Senāta judikatūrā atzīts, ka personas pilnīga izģērbšanās citu cilvēku klātbūtnē pret savu gribu ir pazemojoša pati par sevi. Notiesātais kā īpaši pakļauta persona nevar iebilst attiecīgam rīkojumam, kas rada arī bezspēcības sajūtu. Nav nozīmes, vai persona tika pazemota citu cilvēku acīs, pietiek ar to, ka viņa tika pazemota savās acīs. Šādas sajūtas notiesātajam neizbēgami rodas arī tad, ja prasība izģērbties ir bijusi pamatota (sk. *Senāta 2011.gada 18.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-161/2011 15.punktu*).

No minētā apgabaltiesa secina, ka ieslodzītā pilna pārmeklēšana pati par sevi ir personas privātās dzīves un cieņas aizskārums, bet tā ir attaisnojama, ja pārmeklēšanai pastāv objektīva nepieciešamība.

[10] Apgabaltiesa konstatē, ka pārsūdzētajā lēmumā norādīts uz normatīvo regulējumu par pārmeklēšanas izdarīšanu, uz Senāta un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, norādīta kārtība, kādā tika izdarīta pārmeklēšana, un dokumenti, kuros tā fiksēta. Tomēr pārsūdzētajā lēmumā nav norādīts pamatojums, kādi bija apstākļi, kas norādīja uz to, kāpēc pieteicējam bija nepieciešams veikt pilnu pārmeklēšanu. Iestāde atsauca uz Pārvešanas noteikumu 11.punktu, kas paredz obligātu ieslodzītā ķermeņa pilnu apskati un pārbaudi (pārmeklēšanu). Apgabaltiesa pēc pārsūdzētā lēmuma konstatē, ka arī Pārvaldes 2022.gada 31.janvāra iekšējos noteikumos Nr.P-1-406-2022-00001 “Ieslodzīto uzraudzības kārtība” 208.3.apakšpunktā nav noteikti apstākļi, kad nepieciešama pilna pārmeklēšana.

Apgabaltiesa pārbauda, vai obligātas prasības par pilnu pārmeklēšanu iekļaušana Ministru kabineta noteikumos atbilst Latvijas Sodū izpildes kodeksa 41.panta otrajai daļai un nav uzskatāma par acīmredzami nesamērīgu un neatbilstošu personas tiesībām uz privāto dzīvi un cieņu.

[11] Tieslietu ministrijas 2025.gada 17.septembra Nr.1-22.1/2835 vēstulē norādīts, ka šobrīd spēkā esošo Ministru kabineta 2025.gada 12.augusta noteikumu Nr.498 “Apcietināto un notiesāto personu konvojēšanas kārtība” 16.punkts paredz, ka konvojējamās personas pilnīgu pārmeklēšanu veic, ja daļējas pārmeklēšanas laikā tās uzvedība izraisa aizdomas, ka tiek slēpti aizliegtie priekšmeti, vai ir informācija par konvojējamās personas rīcībā esošiem aizliegtiem priekšmetiem vai gatavošanos bēgt, uzbrukt vai izdarīt citas pretlikumīgas darbības. Desmit gadu laikā kopš Pārvešanas noteikumu pieņemšanas ir attīstījusies izpratne par soda izpildes mērķiem un to sasniegšanas kārtību. Sabiedrība kopumā un ieslodzījuma vietas arvien vairāk apzinās, ka sabiedriskās kārtības un personas drošības garantēšana un cilvēktiesību ievērošana nav savstarpēji izslēdzami mērķi, bet tie ir savā starpā līdzsvarojami. Tāpat mūsdienīga izpratne par ieslodzījuma izpildi ir pēc iespējas vērsta uz diferencētu un individuāli pamatotu pieeju, kas respektē gan pārmeklēšanas mērķi, gan arī indivīda tiesības. Tādēļ pilna ieslodzītā pārmeklēšana mūsdienu izpratnes ietvaros ir pieļaujama, ja pastāv pamatotas aizdomas par konkrētu apdraudējumu. Ministru kabineta 2025.gada 12.augusta noteikumos Nr.498 “Apcietināto un notiesāto personu konvojēšanas kārtība” tika iekļauts progresīvāks regulējums, kas nodrošina līdzsvaru starp sabiedrības drošību, ieslodzījuma vietu iekšējo kārtību un drošību un personas pamattiesībām, vienlaikus saglabājot pārmeklēšanas procedūru, kurai noteikta mazāk ierobežojoša kārtība. 2015.gadā ieslodzīto kontroles iespējas pamatā balstījās uz personas manuālu pārmeklēšanu. Obligāta pilna pārmeklēšana bija efektīvākais un tobrīd faktiski vienīgais līdzeklis šī mērķa sasniegšanai. Turklāt šajā konkrētā gadījumā ir runa par ieslodzītā nogādāšanu un atrašanos publiskā iestādē kopā ar citām personām, kur kaitējumu iespējams nodarīt ne tikai sev vai ieslodzījuma vietas personālam, bet arī – ārstiem, apmeklētājiem, pacientiem utt. Pēdējo desmit gadu laikā situācija ir būtiski mainījusies. Ieslodzījuma vietās ir ieviesti un tiek izmantoti mūsdienīgi tehniskie risinājumi, kas agrāk nebija pieejami vai nebija pietiekami pieejami vai pietiekami attīstīti (piemēram, rokas detektori, metāla detektora iekārtas (arkas), rentgena iekārtas mantu pārbaudei, videonovērošanas sistēmas, datu analīze

par potenciāliem riskiem). Tehniskie līdzekļi nodrošina efektīvāku kontroli un ļauj savlaicīgi identificēt iespējamus draudus, vienlaikus izvairoties no nepieciešamības katru reizi veikt ieslodzītā pilnu pārmeklēšanu. Līdz ar to pilna pārmeklēšana ir kļuvusi par ārkārtēju pasākumu, kas tiek izmantots tikai gadījumos, ja daļējās pārmeklēšanas laikā rodas pamatotas aizdomas vai ja ir saņemta informācija par konkrētu apdraudējumu. Tādējādi tehnoloģiju attīstības progress ļāvis sabalansēt ieslodzījuma vietu iekšējās kārtības un drošības apsvērumu ar cilvēka pamattiesību ievērošanu, vienlaikus nodrošinot, ka jaunais regulējums ir mazāk ierobežojošs, bet tikpat efektīvs.

Tieslietu ministrija norādīja, ka jautājuma attīstību ir ietekmējuši arī Eiropas Padomes Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (turpmāk – Komiteja) secinājumi. Komiteja savos ziņojumos ir uzsvērusi, ka personas ķermeņa pārmeklēšana ir īpaši ietekmējošs pasākums, kas var aizskart cilvēka cieņu un privātumu. Komitejas ziņojumā pēc vizītes Latvijā 2016.gadā ir izteikta rekomendācija pārskatīt kārtību un apstākļus, kādā notiek personu pārmeklēšana policijā. Tāpat Komitejas ziņojumā pēc vizīti Latvijā 2022.gadā izteica rekomendāciju attiecībā uz aizturēto ārzemnieku pārmeklēšanu izmitināšanas centros (Latvijas iestādēm veikt pasākumus Daugavpils aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā, lai nodrošinātu, ka pārmeklēšana izgērbjot tiek veikta tikai uz konkrētu aizdomu pamata). Lai gan šādas rekomendācijas tieši neskar situāciju attiecībā uz ieslodzītajiem, tās dod norādes par to, ka automātiska personas pilnā pārmeklēšana pēc būtības neatbilst cilvēktiesību standartiem.

No minētā secināms, ka Tieslietu ministrija konstatēja, ka Pārvešanas noteikumu 11.punkta regulējums 2015.gadā bija nepieciešams, jo ieslodzīto kontroles iespējas pamatā balstījās uz personas manuālu pārmeklēšanu, bet, ieviešot mūsdienīgus tehniskos risinājumus, pilnai pārmeklēšanai ir jāklūst par ārkārtas pasākumu.

[12] Apgabaltiesa konstatē, ka Komitejas ziņojumā pēc vizītes Latvijā 2016.gadā norādīts, ka pārmeklēšana izgērbjot ir ļoti uzbāzīga un iespējami pazemojoša darbība, tās veikšana visos gadījumos Komitejas ieskatā ir pārmērīga un nav vajadzīga, pārmeklēšana izgērbjot būtu veicama tikai tad, ja ir pietiekams pamatojums aizdomām, ka aizturētā persona varētu būt noslēpusi priekšmetus, ko var izmantot sevī vai citu personu savainošanai, šāda pārmeklēšana būtu veicama ar augstākstāvoša darbinieka atļauju un nosakāma rakstītā politikā, kur skaidri noteikti apstākļi, kādos ir pieļaujams to izmantot, jādara viss saprātīgi iespējamais, lai mazinātu apkaunojumu; parasti nelūdz novilkt visas drēbes vienlaikus.

No minētā apgabaltiesa secina, ka jau 2016.gadā Komiteja Latvijas amatpersonām norādīja, ka obligāta personas pilna pārmeklēšana, neesot īpašam pamatojumam, augstākas amatpersonas rīkojumam un normatīvajam regulējumam par apstākļiem, kādos ir pieļaujams pārmeklēšanu izmantot, pārkāpj cilvēktiesības.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka Pārvešanas noteikumu 11.punkta prasība tā pieņemšanas laikā bija nepieciešama, tomēr, kā jau Tieslietu ministrija norādīja, situācija ir būtiski mainījusies un Pārvešanas noteikumi ir zaudējuši spēku. Pieteicēja pārmeklēšanā tika izmantots metāla detektors, t.i., tika izmantots Tieslietu ministrijas norādītais mūsdienīgais tehniskais risinājums. Līdz ar to apgabaltiesa secina, ka laikā, kad tika veikta pieteicēja pārmeklēšana, pārmeklēšanas risinājumi bija mainījušies tik lielā mērā, ka obligāta personas pilna pārmeklēšana, neesot īpašam pamatojumam, bija kļuvusi nesamērīga.

[13] Latvijas Republikas Satversmes 95.pants noteic, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienam nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam. Satversmes 96.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību.

Konvencijas 8.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz savas privātās dzīves neaizskaramību.

Apgabaltiesa uzskata, ka Pārvešanas noteikumu 11.punkta regulējums, kas paredz obligātu ieslodzītā ķermeņa pilnu apskati un pārbaudi (pārmeklēšanu), neizvērtējot to, vai personas privātās dzīves un cieņas aizskārums ir nepieciešams un neizbēgams, lai nodrošinātu drošību (tostarp paša ieslodzītā drošību) vai arī lai novērstu nekārtības un noziedzīgus nodarījumus, regulējums pārkāpj personas tiesības uz privāto dzīvi un cieņu un ir nesamērīgs.

[14] Administratīvā procesa likuma 104.panta trešā daļa paredz, ja tiesa atzīst, ka Ministru kabineta noteikumi neatbilst likumam tā attiecīgo tiesību normu nepiemēro. Tiesa lēmumā vai spriedumā pamato savu viedokli par neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām.

Apgabaltiesa konstatē, ka Latvijas Sodū izpildes kodeksa 41.panta otrā daļa vispārīgi paredz, ka notiesātie ir pakļauti pārmeklēšanai, tomēr tiesību normā nav norādīti gadījumi, kad pārmeklēšana ir obligāti veicama. No minētā secināms, ka Latvijas Sodū izpildes kodeksa 41.panta otrā daļa nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes 95. un 96.pantu un Konvencijas 8.pantu.

Savukārt, kā jau apgabaltiesa secināja, Pārvešanas noteikumu 11.punkts nav piemērojams bez papildu pamatojuma tam, ka pilna pārmeklēšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu drošību (tostarp paša ieslodzītā drošību) vai arī lai novērstu nekārtības un noziedzīgus nodarījumus. Kā jau apgabaltiesa konstatēja, Pārvešanas noteikumu 11.punkta prasība tā pieņemšanas laikā, iespējams, bija nepieciešama un pamatota. Tomēr situācija ir būtiski mainījusies, un pieteicēja pārmeklēšanā tika izmantots Tieslietu ministrijas norādītais mūsdienīgais tehniskais risinājums. Līdz ar to ir acīmredzams, ka pieteicēja pārmeklēšanas laikā Pārvešanas noteikumu 11.punkta regulējums, kas paredzēja obligātu personas pilna pārmeklēšanu, neesot īpašam pamatojumam, bija nesamērīgs un attiecīgi pārkāpa personas tiesības uz privāto dzīvi un cieņu.

Tāpēc apgabaltiesa uzskata, ka Pārvešanas noteikumu 11.punkta regulējums ciktāl tas paredz obligātu ieslodzītā ķermeņa pilnu apskati un pārbaudi (pārmeklēšanu), neizvērtējot to, vai personas privātās dzīves un cieņas aizskārums ir nepieciešams un neizbēgams, lai nodrošinātu drošību (tostarp paša ieslodzītā drošību) vai arī lai novērstu nekārtības un noziedzīgus nodarījumus, neatbilst Latvijas Sodū izpildes kodeksa 41.panta otrajai daļai un nav piemērojams.

[15] No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējs tika pārmeklēts 2023.gada 20.februārī pirms konvojēšanas uz ārstniecības iestādi ārpus ieslodzījuma vietas. No Ieslodzītā pārmeklēšanas protokola Nr.240 (*lietas 1.sējuma 155.lapa*), Liepājas cietuma Apsardzes daļas jaunākā inspektora /Persona C/ 2023.gada 10.marta ziņojuma (*lietas 1.sējuma 141. un 142.lapa*) un vecākā apsarga /Persona D/ 2023.gada 10.marta ziņojuma (*lietas 1.sējuma 140.lapa*), apgabaltiesa secina, ka pieteicējam tika veikta pilna pārmeklēšana, viņam novelkot drēbes, un papildus ar rokas metāla detektoru tika pārbaudīts pieteicēja ķermeņis. Prasība pakļauties pilnai pārmeklēšanai tika pamatota ar Pārvešanas noteikumu 11.punkta prasību ievērošanu.

Apgabaltiesa secina, ka Liepājas cietuma amatpersonām nebija zināmi kādi īpaši apstākļi, kas liecinātu par to, ka pieteicēja pilna pārmeklēšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu drošību (tostarp paša pieteicēja drošību) vai arī lai novērstu nekārtības un noziedzīgus nodarījumus. Arī no pārsūdzētā lēmuma ir secināms, ka šādi īpaši apstākļi netika konstatēti, un, kā jau apgabaltiesa norādīja, arī pārvaldes iekšējie noteikumi šādus apstākļus normatīvi nenoteica. Turklāt Liepājas cietuma amatpersonu rīcībā bija metāla detektors un kontroles iespējas nebija jābalsta uz personas manuālu pārmeklēšanu.

Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka ar spēkā stājušos spriedumu atzīts, ka pieteicēja verbāli agresīvā rīcība pamatā ir vērsta uz personām, kuras nonākušas ar pieteicēju saskarē Liepājas cietuma telpās, bet ne Liepājas cietuma Medicīnas daļā, un apgabaltiesai nav pamata vispārināt un attiecināt pieteicēja agresīvo rīcību arī uz ārstniecības personām, it īpaši situācijā, kad tās vairāku gadu laikā (no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim) nav informējušas Liepājas cietuma administrāciju par pieteicēja agresīvu rīcību (sk. *Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 10.aprīļa sprieduma Nr.AA43-0051-24/2*, [ECLI:LV:ADAT:2024:0410.A420134522.22.S](#), 29.punktu). Minētais netieši norāda uz to, ka pieteicējs pret ārstniecības personām nebija vērsis agresīvu rīcību, lai rastos šaubas par viņa uzvedību ārstniecības iestādē.

Apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicēja pilnā pārmeklēšanā būtu konstatējams Konvencijas 3.panta pārkāpums.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka, neesot pienācīgam konkrētās Liepājas cietuma amatpersonu rīcības pamatojumam, pieteicēja pārmeklēšana 2023.gada 20.februārī neatbilda Latvijas Republikas Satversmes 96.pantam un Konvencijas 8.pantam un attiecīgi Latvijas Sodū izpildes kodeksa 41.panta otrajai daļai. Tāpēc Liepājas cietuma amatpersonu rīcība, piemērojot Pārvešanas noteikumu 11.punktu un veicot pieteicēja pilnu pārmeklēšanu, bija pretrunīga.

Par uzturēšanās apstākļiem

[16] Apgabaltiesa konstatē, ka ar spēkā stājušos Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 4.jūnija spriedumu Nr.AA43-0464-25/2, [ECLI:LV:ADAT:2025:0604.A420285922.23.S](#), tika noraidīts pieteicēja pieteikums daļā par Liepājas cietuma administrācijas faktiskās rīcības, laikā no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 3.oktobrim nenodrošinot cilvēktiesībām atbilstošus apstākļus /Numurs A/kamerā (nepietiekams dabiskais apgaismojums, neatbilstoša gaisa temperatūra, pelējuma esība, nepietiekama ventilācija, tabakas dūmi, blaktis kamerā, dezinfekcija), kā arī koplietošanas telpās (saskare ar pelējumu un tabakas dūmiem), atzīšanu par pretrunīgu.

Spriedumā cita starpā tika atzīts, ka jebkuram Latvijas iedzīvotājam Latvijas ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ ir pamats apšaubīt, vai organisms saules ietekmē pietiekami saņem D vitamīnu un vai nav nepieciešama D vitamīna papildināšana ar uztura bagātinātāju palīdzību. Tāpēc apgabaltiesa pieteicēja iebildumus par D vitamīna iespējamu iztrūkumu nesaistīja ar dabiskā apgaismojuma trūkumu pieteicēja kamerā.

Savukārt ar spēkā stājušos Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 2.jūlija spriedumu Nr.AA43-0298-25/3, [ECLI:LV:ADAT:2025:0702.A420138623.20.S](#), noraidīts pieteicēja pieteikums daļā par Liepājas cietuma administrācijas faktiskās rīcības, nenodrošinot mākslīgo ventilāciju laika posmā no 2022.gada 4.oktobra līdz 5.decembrim, atzīšanu par prettiesisku.

Apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicējs pieteikumā vai apelācijas sūdzībā būtu norādījis uz kādiem jauniem apstākļiem, kas liecinātu par uzturēšanās apstākļu pasliktināšanos pēc 2022.gada 3.oktobra vai pēc 2022.gada 5.decembra. Tieši pretēji, pieteicējs apelācijas sūdzībā atsaucas uz pierādījumiem administratīvajā lietā Nr.A420285922, kurā šobrīd jau ir stājies spēkā tiesas spriedums.

Tāpēc apgabaltiesa atzīst, ka tiesa jau ir izvērtējusi uzturēšanās apstākļus /Numurs A/kamerā un nav konstatējusi Liepājas cietuma administrācijas prettiesisku rīcību. Izvērtējusi lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, pārbaudot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus attiecībā uz uzturēšanos /Numurs A/kamerā, ir nonākusi pie pareiziem secinājumiem, kas ir pilnīgi un pietiekami. Apgabaltiesa nekonstatē kļūdas pierādījumu novērtēšanā. Tāpēc apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā šajā daļā (sprieduma 9.punkts saistībā ar uzturēšanos /Numurs A/kamerā) izteiktajai motivācijai un atkārtoti to nenorāda.

Par veselības aprūpi

[17] Administratīvā apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas arī pirmās instances tiesas spriedumam daļā par pieteicēja veselības aprūpi (sprieduma 9.punkts saistībā ar veselības aprūpi) izteiktajai motivācijai un atkārtoti to nenorāda. Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, pārbaudot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus attiecībā uz veselības aprūpi, ir nonākusi pie pareiziem secinājumiem, kas ir pilnīgi un pietiekami. Apstākļi, ka pieteicējs nepiekrīt pirmās instances tiesas sprieduma secinājumiem, nav pietiekams pamats atzīt, ka šie secinājumi nav pareizi. Apgabaltiesa nekonstatē kļūdas pierādījumu novērtēšanā.

[18] Ar spēkā stājušos Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 2.jūlija spriedumu Nr.AA43-0298-25/3, [ECLI:LV:ADAT:2025:0702.A420138623.20.S](#), noraidīts pieteicēja pieteikums daļā par Liepājas cietuma administrācijas faktiskās rīcības, laika posmā no 2022.gada 13.septembra līdz 5.decembrim nenodrošinot dermatologa konsultāciju, atzīšanu par prettiesisku. Apgabaltiesa atzina, ka nav šaubu par to, ka pieteicējs 2022.gada aprīlī atteicās no dermatologa konsultācijām Latvijas Cietumu slimnīcā, apzinoties, no kādu veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas viņš atsakās.

Līdz ar to pirmās instances tiesa nekonstatēja pietiekamu pieteicēja līdzdarbību savu veselības problēmu novēršanā. Tāpēc apgabaltiesa atzīst par nepamatotu pieteicēja apelācijas sūdzībā izvirzīto argumentu, ka tika ignorēti Liepājas cietuma Medicīnas daļasārsta palīdzes /Persona B/ norādījumi par dermatoloģiskām saslimšanām pēc 2022.gada 19.aprīļa, jo šie apstākļi jau ir pārbaudīti citā lietā.

[19] Attiecībā uz iebildumiem par valsts apmaksātās medicīniskās palīdzības minimumā ietverto ģimenes ārsta veselības aprūpi apgabaltiesa uzskata, ka pārvalde pārsūdzētajā lēmumā pamatoti norādīja, ka normatīvie akti neparedz, ka ieslodzījuma vietās ieslodzītajiem jānodrošina tieši ģimenes ārsta aprūpes pakalpojumus.

Par citiem apelācijas sūdzībā norādītajiem iebildumiem

[20] Pieteicējs apelācijas sūdzībā norāda uz to, ka tiesa nav atbildējusi uz viņa iebildumiem, ka nepastāvēja nepieciešamība administratīvā akta izdošanas procesā izprasīt datus par pieteicēja brīvības atņemšanas soda izpildes gaitu un resocializācijas plānu izpildes gaitu.

Apgabaltiesa norāda, ka pārvalde un cietums ir viena iestāde. Informācijas apmaiņa vienas iestādes ietvaros nav uzskatāma par pieteicēja datu nodošanu citai personai un iestādei nav nepieciešams pamatot nepieciešamību, lai uzraudzītu īpaši pakļauto personu – ieslodzīto – soda izpildes gaitu. Tāpēc apgabaltiesa nekonstatē pieteicēja norādīto procesuālo pārkāpumu.

Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa pareizi nekonstatēja procesuālus pārkāpumus pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā. Administratīvā apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances tiesas spriedumam arī šajā daļā (sprieduma 10. un 11.punkts) norādītajai motivācijai un atkārtoti to nenorāda.

Par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu

[21] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par nemantisko kaitējumu, kas personai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku faktisko rīcību, kā arī kārtību šo zaudējumu atlīdzināšanai noteic Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums).

Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.pantam nemantiskais kaitējums ir ar iestādes prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Apgabaltiesa konstatēja, ka pieteicēja pārmeklēšana 2023.gada 20.februārī tika izdarīta prettiesiski. Pieteicējs lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu 8000 *euro*.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešā daļa paredz, ja ar prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību privātpersonai ir nodarīts būtisks tiesību aizskārums, nemantiskā kaitējuma esība ir uzskatāma par pierādītu.

Ņemot vērā to, ka ar Liepājas cietuma administrācijas prettiesisku rīcību tika radīts pieteicēja cilvēktiesību aizskārums, apgabaltiesa atzīst, ka nemantiskā kaitējuma esība ir uzskatāma par pierādītu.

[22] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.pants paredz, ka nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, – atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās. Savukārt nemantiskā kaitējuma atlīdzību naudas izteiksmē nosaka līdz 7000 *euro* apmērā. Ja nodarīts smags nemantiskais kaitējums, atlīdzību var noteikt līdz 10 000 *euro* apmērā, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzības apmērs var būt līdz 30 000 *euro*.

Kā jau apgabaltiesa norādīja, Senāta judikatūrā atzīts, ka personas pilnīga izģērbšanās citu cilvēku klātbūtnē pret savu gribu ir pazemojoša pati par sevi. Notiesātais kā īpaši pakļauta persona nevar iebilst attiecīgam rīkojumam, kas rada arī bezspēcības sajūtu. Nav nozīmes, vai persona tika pazemota citu cilvēku acīs, pietiek ar to, ka viņa tika pazemota savās acīs.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas noteiktais atlīdzinājums par personas pilnu pārmeklēšanu bez leģitīma mērķa vai objektīvas nepieciešamības svārstās no dažiem tūkstošiem *euro* līdz pat pāris desmitiem tūkstošiem *euro* atkarībā no lietas faktiskajiem apstākļiem.

Lietā “Savičs v. Latvia” ieslodzītajam Daugavpils cietumā pilna pārmeklēšana tika veikta regulāri laika posmā no 2004.gada 16.decembra līdz 2008.gada 31.decembrim vismaz reizi divās nedēļās, lai gan aizliegti objekti pie viņa visā šajā laikā tika atrasti tikai vienu reizi. Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka šāda prakse viņam radīja ciešanas, kuru intensitāte sasniedza Konvencijas 3.panta pārkāpuma sliekšni. Par šo pārkāpumu noteikts atlīdzinājums 5000*euro* apmērā. Šeit gan jāņem vērā, ka atlīdzinājums noteikts tostarp arī par citām ieslodzījuma vietā nodarbināto personu pazemojoša rakstura darbībām pret ieslodzīto (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2012.gada 27.novembra spriedums lietā “Savičs v. Latvia”, iesnieguma Nr.17892/03*).

Salīdzinoši nesēnā Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietā “Bojar v. Poland” ieslodzītajam pilna pārmeklēšana tika veikta regulāri, beidzot darbu, un tā bija ar preventīvu raksturu. Pilna pārmeklēšana tika veikta divu tāda paša dzimuma ieslodzītāja vietā nodarbināto personu klātbūtnē. Pret pieteikuma iesniedzēju netika vērsta pazemojoša attieksme vai aizskaroša valoda. Nav šaubu, ka prasība pakļauties pilnai pārmeklēšanai ir iejaukšanās personas privātajā dzīvē, un šāda iejaukšanās ir jāpamato ar Konvencijas 8.panta otrajā daļā minētajiem nosacījumiem, proti, personas tiesību ierobežojumam ir jābūt samērīgam. Samērīguma princips it īpaši ir jāievēro, ja tiesību ierobežojums ir potenciāli pazemojošs, piemēram, personas pārmeklēšana, līdz ar to šādam pasākumam ir jābūt objektīvi pamatotam. Konkrētajā lietā tiesa ieslodzītāja vietā nodarbināto personu rīcībai objektīvu pamatojumu nesaskatīja. Tiesa konstatēja Konvencijas 8.panta pārkāpumu un ieslodzītajam noteica atlīdzinājumu 4000 euro (Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2023.gada 11.maija spriedums lietā “Bojar v. Poland”, iesnieguma Nr.11148/18).

Šīs lietas faktiskajiem apstākļiem līdzīga ir lieta “Dejneka v. Poland”, kurā Eiropas Cilvēktiesību tiesa vērtēja tikai divus ieslodzītā pilnas pārmeklēšanas gadījumus un konstatēja Konvencijas 8.panta pārkāpumu, jo tiesa nesaskatīja objektīvu pamatojumu pilnas pārmeklēšanas nepieciešamībai. Tika noteikts atlīdzinājums 3000euro (Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2017.gada 1.jūnija spriedums lietā “Dejneka v. Poland”, iesnieguma Nr.9635/13).

Apgabaltiesa konstatē, ka nevienā no aplūkotajām lietām faktiskie apstākļi pilnībā nesakrīt ar šīs lietas apstākļiem.

Apgabaltiesa konstatē, ka Administratīvā apgabaltiesa 2024.gada 10.aprīļa spriedumā Nr.AA43-0051-24/2, [ECLI:LV:ADAT:2024:0410.A420134522.22.S](#), atzina par prettiesisku Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību, laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot Liepājas cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, un noteica atlīdzinājumu par nemantisko kaitējumu 800 euro.

Apgabaltiesa ņem vērā to, ka pieteicējs pārsūdzēja tikai vienu pilnas pārmeklēšanas gadījumu un ka pret pieteicēju netika vērsta pazemojoša attieksme vai aizskaroša valoda. Šobrīd arī Latvijas valsts ir mainījusi savu politiku ieslodzīto pārmeklēšanas jautājumā, t.i., pienākuma uzlikšanai atlīdzināt kaitējumu nav jākalpo kā līdzeklim, lai mainītu valsts vai amatpersonu nostāju konkrētā jautājumā. Tomēr ir secināms, ka pieteicēja pilnai pārmeklēšanai nebija objektīva pamatojuma, tādēļ ir notikusi nepamatota iejaukšanās viņa privātajā dzīvē un aizskarta viņa cieņa. Pieteicēja tiesību aizskārums nav vērtējams kā smags, bet nav iespējams atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas. Pieteicējs pārmeklēšanas laikā iebilda pret to, mēģinot pārtraukt prettiesisko rīcību.

Lai gan minētajā apgabaltiesas 2024.gada 10.aprīļa spriedumā konstatēts, ka Liepājas cietuma Medicīnas daļā pieņemšanas laikā durvis ir vaļā un durvis tiek aizvērtas tikai izņēmuma gadījumos, ja ir kāda intīmi pārrunājama problēma vai nepieciešama personas izģērbšanās, tomēr apgabaltiesa uzskata, ka ārsta apmeklējums ir pietiekami intīms process, lai to varētu salīdzināt ar atkailināšanos pārmeklēšanas laikā. Šajā lietā pieteicējs pārsūdzēja tikai vienu pilnas pārmeklēšanas gadījumu, bet apgabaltiesas 2024.gada 10.aprīļa spriedumā vērtēti tiesību pārkāpumi laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim. Tāpēc apgabaltiesa, nosakot atbilstīgu atlīdzinājumu, ņem vērā minētajā spriedumā noteikto atlīdzinājuma apmēru un par pieteicēja tiesību aizskārums nosaka atlīdzinājumu 400 euro.

Par zaudējuma atlīdzinājumu

[23] Zaudējuma atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmā daļa paredz, ka zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Pirmās instances tiesa precizēja pieteicēja prasījumu par zaudējuma atlīdzinājumu, konstatēja, ka pieteicējs pieteikumā lūdzis atlīdzināt arī mantiskos zaudējumus, nenorādot to apmēru, un secināja, ka, lemjot par lietas ierosināšanu, prasījums par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu nav izlemts. Tiesa secināja, ka atbilstoši 2023.gada 27.februāra apstrīdēšanas iesniegumā (*lietas 1.sējuma 43.-46.lapa*) norādītajam pieteicējs lūdz atlīdzināt zaudējumu 3,42 euro, kas ir pasta izdevumi par apstrīdēšanas iesnieguma nosūtīšanu pārvaldei, kā arī 4,09 euro, kas ir izdevumi par medikamentu iegādi. Pārvalde ar pārsūdzēto lēmumu pieteicēja prasījumu atlīdzināt zaudējumu noraidījusi. Pieteicējs tiesai papildus lūdz atlīdzināt par rakstāmpiederumu iegādi iztērētos līdzekļus, proti, 0,0449 euro par vienu A4 formāta lapu.

Ņemot vērā to, ka apgabaltiesa atzina par prettiesisku Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību saistībā ar pieteicēja pārmeklēšanu, apgabaltiesa lemj par zaudējuma atlīdzināšanu saistībā ar apstrīdēšanas iesnieguma nosūtīšanu un par rakstāmpiederumu iegādi.

[24] Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo un ceturto daļu mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem.

Apgabaltiesa konstatē, ka uz lietā esošās aploksnes kopijas redzamo pastmarku vērtība apliecina pasta izdevumus 3,42 *euro* (*lietas 1.sējuma 48. un 49.lapa*). Apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējam ir atlīdzināmi pasta izdevumi.

[25] Apgabaltiesa konstatē, ka lietai ir pievienoti dokumenti, kuri rakstīti rokrakstā, tostarp pieteikums, apstrīdēšanas iesniegums, apelācijas sūdzība, kopā 31 lapa.

Līdz ar to apgabaltiesa secina, ka rakstāmpiederumi ir izmantoti saistībā ar lietā izskatāmo pieteikumu, kas daļēji tika apmierināts ar šo spriedumu. Tādējādi pieteicēja norādītie izdevumi, kas saistīti ar administratīvo lietvedību iestādē un tiesā, ir attiecināmi uz šajā lietā apmierināto prasījumu. Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka būtībā nav iespējams noteikt precīzu apjomu, cik pildspalvas tintes pieteicējs izmantoja, sastādot dokumentus.

Pieteicējs saistībā ar rakstāmpiederumu iegādi lūdz atlīdzināt 0,0449 *euro* par vienu A4 formāta lapu, t.i., vienas pildspalvas cenai būtu jāatbilst 1,52 *euro* (0,0449x31).

Interneta vietnē onepenshow.com aprēķināts vidējais lapu skaits, kuru var pierakstīt ar vienu standarta pildspalvu, un konstatēts, ka ir iespējams aizpildīt 70 līdz 120 lapas.

Pieteicējs šajā lietā iesniedza čekus par pildspalvu iegādi 2022.gada 29.septembrī par 0,45 *euro* un 2023.gada 9.janvārī 0,49 *euro* (*lietas 1.sējuma 47.lapa*).

Izmantojot pieteicēja norādīto summu par vienas lapas aizpildīšanu, ņemot vērā apjomu, kāds var tikt pierakstīts ar vienu standarta pildspalvu – minimums 70 lapas, un tā kā ir zināms, ka pieteicējs neiegādājas tik dārgas pildspalvas, apgabaltiesa uzskata, ka pieteicēja norādītais izdevumu apjoms nav uzskatāms par saprātīgu.

Tomēr, ņemot vērā to, ka pieteicējs neapšaubāmi ir izmantojis pildspalvu un saistībā ar šajā lietā pārsūdzēto prettiesisko Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību rokrakstā ir aizpildījis ievērojamu lietu lapu skaitu – 31 lapa –, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējam ir radušies izdevumi par pildspalvas iegādi un tie būtu nosakāmi 0,49 *euro* apmērā – kā pieteicēja izdevumi par iegādāto dārgāko pildspalvu.

Apgabaltiesa konstatē objektīvu saikni starp iestādes prettiesisko rīcību un izdevumiem, kas radās pieteicējam. Apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicējam būtu bijusi iespēja šos izdevumus samazināt.

Tāpēc apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējam ir atlīdzināms zaudējums 3,91 *euro* (pasta izdevumi 3,42 *euro* par apstrīdēšanas iesnieguma nosūtīšanu un izdevumi par rakstāmpiederumiem 0,49 *euro*).

Secinājumi

[26] Apgabaltiesa konstatē prettiesisku Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību, 2023.gada 20.februārī veicot pieteicēja pilnu pārmeklēšanu pirms viņa konvojēšanas uz ārstniecības iestādi, un nosaka atlīdzinājumu par nemantisko kaitējumu 400 *euro* un zaudējumu 3,91 *euro*.

Pārējā daļā pieteicēja apelācijas sūdzības iebildumi ir nepamatoti un pieteikums pārējā daļā ir noraidāms.

Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa nav pareizi novērtējusi pieteicēja tiesību aizskārumu saistībā ar pārmeklēšanu.

[27] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespiež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs ir samaksājis valsts nodevu 30 *euro* par pieteikuma iesniegšanu un 60 *euro* par apelācijas sūdzības iesniegšanu.

Tā kā pieteicēja pieteikums ir apmierināms daļā, pieteicējam ir atlīdzināma valsts nodeva.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumiem Nr.85 “Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu” valsts nodeva 90 *euro* apmērā piespriežama no Latvijas Republikas un tā jāatlīdzina no pārvaldes budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

/Persona A/ pieteikumu apmierināt daļā.

Atzīt par prettiesisku Liepājas cietuma administrācijas faktisko rīcību, 2023.gada 20.februārī veicot /Persona A/ pilnu pārmeklēšanu pirms viņa konvojēšanas uz ārstniecības iestādi.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /Persona A/ nemantisko kaitējumu 400*euro* un zaudējumu 3,91 *euro*.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /Persona A/ viņa samaksāto valsts nodevu 90*euro*, kas atlīdzināma no Ieslodzījuma vietu pārvaldes budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese	Tiesnesis	Tiesnese
U.Mihailova	A.Dreimanis	I.Freimane